
Județul Bistrița-Năsăud în anul 1947

Iosif UILĂCAN

Cuvinte cheie: Partidul Comunist, partide istorice, dictatura comunistă, epurări, forțe de represiune.

Keywords: Communist Party, historical parties, Communist dictatorship, purges, forces of repression.

În numărul anterior al „Revistei Bistriței” am prezentat aspecte fundamentale din viața județului în anul 1946, insistând asupra alegerilor parlamentare, fraudate, din 19 noiembrie 1946. În acest număr, faptele insoțite vor lipsi, pentru că măsurile samavolnice, în anul victoriei comunismului, au aparținut banalului cotidian. Ele au fost substitute false ale democrației. Însă un an nou nu înseamnă neapărat și probleme noi. Anul agricol 1946, catastrofal, coroborat cu servituțile impuse de protectoratul URSS și nepriceperea guvernanților, a marcat viața de zi cu zi a majorității locuitorilor din județ până la noua recoltă, mediocră, în cel mai bun caz. „Victoria” în alegerile din 19 noiembrie, clamată de ziarul „Scânteia” în primul rând, ar fi trebuit să marcheze un punct culminant al încrederii între autorități și popor. Nu a fost nici pe departe așa, o primă măsură dispusă prin Prefectură și Legiunea de Jandarmi Năsăud, la 13 ianuarie 1947, fiind interzicerea oricăror adunări și serbări cu caracter artistic (șezători, piese de teatru, recitări etc.), în lipsa aprobării unei comisii de pe lângă Prefectură și a conducerii Jandarmeriei. Au fost interzise până și balurile în absența unei aprobări exprese a Jandarmeriei. Chiar și obișnuitele hore țărănești trebuiau să fie anunțate în prealabil la posturile de jandarmi¹.

Județul Năsăud² nu a fost încadrat în vara anului 1946 în grupul celor 10 județe excedentare agricol, dar nici a celor calamitate, în sprijinul cărora guvernul Groza pretindea că era îndreptată acțiunea de colectare a cerealelor. Cote de predare pentru cereale fuseseră impuse în anul 1945. Ele erau reconfirmate anual, dar cuantumul putea fi modificat. În „Monitorul Oficial” nr. 157 din 10 iulie 1946 au fost publicate cotele de predare la grâu, orz, orzoaică, ovăz și secară, în termen de 10 zile de la treieriş. Colectarea cerealelor a fost considerată o activitate de interes național, fiind implicate organele de coerciție. Ordinul circular secret al Inspectoratului General al Jandarmeriei nr. 36.570 din 5 august 1946 privea tocmai implicarea inspectoratelor și legiunilor de jandarmi în acțiunea de colectare a cerealelor. În județul Năsăud, stabilirea exactă a cotelor, în funcție de suprafața cultivată și productivitatea la hectar, a revenit Oficiului Economic Județean, condus până în decembrie 1946 de Octavian Oancea. În conformitate cu ordinul Comisiei interdepartamentale pentru colectarea cerealelor nr. 67.151 din 7 august 1946, în conferințele administrative pe plase cu notarii, conferințe prezidate de Octavian Oancea, au fost defalcate cotele pe localități. Colectarea cotelor se făcea la batoze, imediat după treieriş. Cote obligatorii de predare au fost stabilite și pentru morile din județ, în raport cu uiumul reținut la măcinat. Cotele pe anul 1947 au fost diferite de cele anterioare, fiind stabilite prin raportare la în-

---

1 Direcția Județeană Bistrița-Năsăud a Arhivelor Naționale, abreviere ANBN, fond Legiunea de jandarmi a județului Năsăud, dosar 55, f. 1.

2 Denumirea județului în 1947 era Năsăud, conform legii administrative din anul 1925. Județul (comitatul) Bistrița-Năsăud a luat ființă în anul 1876, aceeași denumire având-o și în timpul ocupației maghiare (1940-1944). După anularea Dictatului de la Viena și reinstaurarea administrației românești s-a revenit la titulatura de Năsăud. Am preferat totuși ca în titlu să fac trimitere la actuala denumire a județului.

treaga suprafață cultivată care forma o exploatare agricolă. Nivelul acestora a fost decis de guvern și publicat în „Monitorul Oficial” nr. 143 din 26 iunie 1947. La recolta de grâu și seară, cota creștea progresiv de la 5% pentru o recoltă de până la 650 Kg, ajungând la 60% pentru o recoltă de peste 20.000 Kg etc.³

Hrana de bază a populației din județ era bazată pe porumb, însă, în anul 1946, după un raport al Camerei Agricole din 26 august, fuseseră calamitate în totalitate circa 45% din suprafețe din cauza secetei prelungite. Cote de predare la porumb au fost impuse și în localitățile de munte, fără niciun fel de culturi cerealiere. În ședința primului Consiliu Politic Județean de după alegeri, în 9 decembrie 1946, la Prefectura județului Năsăud, principala problemă dezbătută a fost cea economică, despre care prefectul Anton Șirlincan spunea că: „pe zi ce trece devine tot mai gravă”. Prefectul Șirlincan a propus să se facă colectări forțate de cereale, suplimentare, în zona sudică a județului, pentru a fi acoperite nevoile locuitorilor din satele de munte care erau complet lipsiți de alimente. Secretarul Frontului Plugarilor, Nicolae Mreneș, a propus să se intervină la guvern pentru ca județul să fie scos de pe lista județelor care nu primeau niciun fel de ajutor în produse agricole sau industrializate. Reprezentatul PNL Tătărăscu, Ioan Partene, a propus să se renunțe la intenția colectării forțate și să se ceară deblocarea a 50 de vagoane (500 tone) de porumb pentru județ. Până la urmă, în rezoluția adoptată s-a cerut Ministerului Economiei Naționale 50 de vagoane de porumb pentru locuitorii din regiunea muntoasă, iar prin Oficiul Economic Județean să se intervină pentru încadrarea județului în grupul celor „însecetate” și permiterea exportului de lemne în Ungaria în schimbul porumbului⁴.

Demersurile autorităților județene nu s-au bucurat de efectul scontat. La sfârșitul lunii aprilie 1947, prefectul a făcut un periplu prin capitală și câteva județe „excedentare”, dar nu a obținut de nicăieri porumbul solicitat. Județul Năsăud era considerat la nivel guvernamental ca având o situație mulțumitoare, putând chiar găzdui copii din regiunile înfometate din Moldova, până la noua recoltă din anul 1947. Primul lot de copii, din județul Fălciu, a sosit la Bistrița în 22 ianuarie 1947. Acest prim lot a fost menționat și în „Scânțea” din 30 ianuarie, care preciza că era vorba de 118 copii expediați din Huși spre Bistrița. Până la sfârșitul lunii februarie 1947 au fost trimiși prin CARS⁵ București copii din județele Fălciu, Tutova, Iași și Brăila. Copiii au fost preluați de familii mai prospere, care se obligau să le asigure condițiile materiale și să-i trimită la școală. Cetățenii care i-au adoptat temporar au semnat un angajament prin care, benevol, se angajau să-i primească în îngrijire, întreținere și educație „cu totul gratuit până la noua recoltă din vara anului 1947”. Cei mai mulți copii au fost găzduiți până în luna septembrie 1947, când la nivel național a fost încheiată operațiunea reîntoarcerii acasă, prin intermediul CFR care a pus la dispoziție vagoane suplimentare. Conform tabelului de mai jos, nedatat, identificat în documentația CARS, filiala județeană Năsăud, în județ au fost trimiși 620 de copii. Este aproape sigur ca numărul cei adăpostiți temporar să fi fost mai mare, anumite dovezi sugerează acest fapt. De pildă, într-un document privind ordinea expedierii copiilor acasă, în 24 septembrie 1947, din județul Iași erau trecuți 210 copii sosiți la Bistrița în două loturi: 103 în 15 februarie și 107 în 27 februarie 1947. O însumare a tuturor cifrelor identificate în surse diferite indică 721 copii găzduiți în județ. O parte din aceștia au fost retrași de către părinți, atunci când situația alimentară a permis acest fapt, pe de altă parte numeroși părinți au fost prezenți la Bistrița în momentul reîntoarcerii, preluându-și copiii. Cetățenii din Iași semnați în Bistrița în luna septembrie nu au mai agreat probabil o călătorie lungă și obositoare pentru copiii lor, la clasa a III, pe ruta Bistrița-Apahida-București, traseul urmat de trenurile colectoare. Peste o sută de copii au rămas însă în continuare în județ, după ce acțiunea retragerii fusese oficial încheiată, o parte fiind adoptați, altă parte fiind găzduiți în continuare în urma înțelegerilor dintre părinți și cei care i-au adăpostit. O adresă a CARS București din 8 octombrie 1947 cerea CARS Năsăud trimiterea de urgență a listei nominale cu cei 187 copii care, din evidențele lor, erau încă în județ și a listei nominale cu cei 47 copii rămași la familiile crescătoare, după cum reieșea din aceleași tabele nominale înaintate de filiala județeană Năsăud a CARS⁶.

Comitetul CARS al județului Năsăud
Bistrița

3 Vezi nivelul cotelor în „Monitorul Oficial”, CXV, nr. 143 din 26 iunie 1947.

4 ANBN, fond Prefectura Județului Năsăud, dosar 256, f. 135.

5 Comitetul pentru Ajutorarea Regiunilor Secetoase.

6 ANBN, fond Prefectura Județului Năsăud, dosar 420, f. 120.